

EL MAS DE L'ISERN: UN ESPAI A CONSERVAR

Imprès en paper ecològic

Vista de l'hort i del mas. Abril 2009 (Foto J. Isern)

5 de setembre de 2009

Monitora: Josefina Isern Vallverdú

grup d'estudi
i protecció
dels ecosistemes
catalans

Av. Prat de la Riba, 18 – 2n 43201 REUS
977 331 142 secretaria@gepec.org
www.gepec.cat

Els masos són alhora habitatge i lloc de treball –principalment d'agricultura i ramaderia, però també tallers i magatzems-. Són font d'aliments, espai de lleure per a la família i els amics i lloc d'aprenentatge per als infants. De vegades tenen també un elevat interès històric i biològic. El Mas de l'Isern és un modest exemple de tot això.

Actualment el Mas de l'Isern i els del seu voltant corren un greu perill de desaparèixer perquè l'Ajuntament de Reus vol convertir la zona en polígons industrials. Malauradament molts altres masos de la ciutat ja han desaparegut de forma irreversible i ara molts no són res més que espais erms i molt degradats, fenomen agreujat a causa de l'actual excés de sòl industrial.

EL MAS

El Mas de l'Isern està situat a l'est de Reus (Baix Camp), entre la carretera del Morell i el Camí Vell de Valls. Es tracta d'un antic mas reformat i habitat per l'actual propietari, Pere Isern Feliu i la seva família, que hi ha viscut i l'ha cuidat de forma continuada des de la seva adquisició l'any 1959, ara fa 50 anys.

La vivenda està rodejada per un petit tros de terra de regadiu, amb horta i fruiters, una antiga granja avícola i un corral, així com una bassa, un caminal, un refugi antiaeri, un pou i un petit jardí. Tot plegat ocupa una superfície aproximada de 4.000 m².

Vista de l'hort i dels masos veïns des del terrat. Gener 2009 (Foto J. Isern)

El tros llinda per l'oest i el nord-oest amb el barranc de Martí. Al barranc hi creixen sobretot canyes (*Arundo donax*) i alguns arbres, com el llorer (*Laurus nobilis*). Té interès com a corredor biològic i zona de nidificació i alimentació d'ocells i altra fauna. Al sud la finca llinda amb el Camí Vell de Valls, un camí fondo amb la vora ocupada per vegetació que ajuda a subjectar la terra del marge i també serveix de refugi i lloc de nidificació i alimentació per gran varietat de fauna. Hi creixen diferents espècies arbustives i arbòries, principalment la morera de paper (*Broussonetia papyrifera*), la troana (*Ligustrum lucidum*) i el magraner bord (*Punica granatum*). Un enorme garrofer (*Ceratonia siliqua*) dóna la benvinguda al mas quan s'hi accedeix pel Camí Vell de Valls. A l'est i al nord la finca llinda amb altres masos.

EL REFUGI ANTIAERI DE LA GUERRA CIVIL

Davant del mas s'obre l'entrada principal d'un refugi antiaeri de la Guerra Civil. Aquest no és un fet excepcional, però sí que ho és, segons els historiadors Ezequiel Gort i Salvador Palomar, el seu bon estat de conservació. Va ser construït durant els anys 1937 i 1938.

Es tracta d'un refugi amb galeries excavades a terra, sense cobrir, a excepció del tram inicial d'escaleres, fet d'obra. L'entrada principal porta a una galeria que s'estén sota l'edifici del mas, fet que segurament ha contribuït a la seva conservació al no rebre directament les filtracions d'aigua ni l'efecte de les arrels dels arbres.

Compta amb dues sortides alternatives: un pou de ventilació, ara tapat, probablement emprat per treure la terra en el moment de l'excavació, que antigament permetia l'accés gràcies a uns graons oberts a la terra, i una eixida al pou d'aigua, obrat, que hi ha al costat del mas. Segons els esmentats historiadors, l'existència de més d'una sortida era una exigència per a qualsevol refugi pel perill que l'impacte d'una bomba n'esfondrés una. A l'interior de les galeries hi ha excavat un banc per seure o que es podia haver emprat com a espai per a la farmaciola, una altra necessitat de tot refugi ja que sovintejaven els accidents quan la gent hi baixava en moments de pànic.

El refugi del Mas de l'Isern constitueix, segons Gort i Palomar, un exemple molt representatiu dels refugis particulars, que caldria conservar com a element del patrimoni històric i arquitectònic.

El refugi. Juny 2008 (Fotos J. Isern)

ELS OCELLS

Al Mas de l'Isern s'hi han observat en els darrers cinc anys fins a 50 espècies d'ocells.

La majoria són espècies protegides i algunes, almenys onze, són nidificants.

Cal destacar la importància del mas com a lloc de nidificació de l'òliba (*Tyto alba*), un ocell rapinyaire nocturn, estrictament protegit i amb poblacions en retrocés. Com és sabut, aquesta espècie constitueix un eficaç control natural de les plagues de rosegadors i d'altres espècies perjudicials.

L'òliba, nidificant al mas (Dibuix Joan López)

També és important la nidificació d'espècies insectívores com l'oreneta vulgar (*Hirundo rustica*), que cada any assenyala la primavera quan arriba, puntualment, a primers de març per ocupar els seus nius, i el rossinyol (*Luscinia megarhynchos*), que ve a primers d'abril i cria a la vora del barranc de Martí.

Moltes són les espècies que hi troben aliment i refugi durant els mesos hivernals. En destaquem el pit-roig (*Erithacus rubecula*), el tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*) i la cotxa fumada (*Phoenicurus ochruros*). També volem remarcar la zona com a àrea de repòs en la migració de la cigonya blanca (*Ciconia ciconia*).

CONCLUSIONS

La conservació de les zones periurbanes com a espais d'interès paisatgístic i mediambiental hauria de ser, segons les directrius europees, una prioritat de les administracions. Actualment al voltant de Reus hi ha un excés de sòl industrial i queden pocs espais agrícoles tradicionals ben conservats. Per això els que queden encara tenen més interès paisatgístic i, en aquest cas, també històric i biològic.

Creiem que no s'hauria de portar a terme l'actual projecte urbanístic perquè és un projecte innecessari, irreversible i decididament perjudicial per a la ciutat.

Els paisatges agrícoles tradicionals a les zones periurbanes són un bé per a les futures generacions. Per això volem que es conservi el Mas de l'Isern, el barranc de Martí, i tots els masos dels voltants. A més a més dels veïns directament afectats, estem segurs que tota la ciutat en sortiria beneficiada.

Trobareu més informació a la web de l'Associació de Veïns Carretera del Morell – Plataforma MartíVerd: <http://usuaris.tinet.org/martiver>

Aquesta associació participa a la Campanya "Reus Viu" (iniciada el maig de 2009) que encapçala GEPEC-EdC.

Vols + informació?

Agenda d'activitats de GEPEC-EdC : <http://agendagepec.wordpress.com>

Actualitat mediambiental del territori actualitzada diàriament i classificada per temes.

Presència de GEPEC-EdC als mitjans <http://diarigepec.blogspot.com/>